

2015

JAAERVERSLAG
DE TOEVLUCHT

VOORWOORD

In 2015 heeft De Toevlucht, de nachtopvang voor ongedocumenteerde mannen, het gehele jaar gefunctioneerd. De gemeente financierde de opvang vrijwel volledig. Aan het eind van het jaar kon de gemeente deze kosten grotendeels bij het Rijk declareren. Dit was mede het gevolg van de 'Brood, Bad en Bed-discussie' in de Tweede Kamer. Door de gewijzigde financiering is Toevlucht overgegaan van een opvang onder protest naar een staande organisatie.

De opvang van de mannen vond plaats op een etage van een pand van het Leger des Heils. Toevlucht beschikte hier over 24 bedden. De ruimte werd om niet door het Leger des Heils ter beschikking gesteld.

De inzet van vrijwilligers was onverkort groot. Iedere nacht waren er twee van hen als nachtwacht in de opvang aanwezig en het Leger des Heils was beschikbaar in geval van calamiteiten. Veel van onze gasten werden begeleid door Vluchtelingenwerk.

De samenwerking met STIL was belangrijk voor de selectie van de gasten die De Toevlucht wilde opvangen. Uitgangspunt is dat er geen ongedocumenteerden op straat slapen.

Het bestuur is dankbaar voor de betrokkenheid en inzet van allen.

Rutger Oolbekkink
voorzitter

Jan de Kruijf
secretaris

INLEIDING

Stichting De Toevlucht Utrecht is opgericht op 11 december 2013, de datum waarop de stichtingsacte bij de notaris werd ondertekend. In de stichtingsacte is de doelstelling van de stichting als volgt geformuleerd:

“De doelstelling van de stichting is het bieden van een veilig avond- en nachtverblijf voor ongedocumenteerde medemensen in de Utrechtse samenleving en verder al dat te doen dat hiermee in de ruimste zin verband houdt.”

De stichting probeert het doel onder meer te bereiken door:

- ▶ a. het in standhouden van een avond- en nachtverblijf;
- ▶ b. het verschaffen van voor de doelgroep aangegeven noodzakelijke middelen passend bij voornoemde onder a.;
- ▶ c. het creëren van bewustwording op het gebied van mensenrechten en migratie;
- ▶ d. het samenwerken met andere organisaties en instellingen;
- ▶ e. het verwerven van financiële en andere middelen.

De stichting probeert haar doel te bereiken via alle wettelijke middelen.

Het belangrijke argument voor het oprichten van de stichting en de nachtopvang was en is: ‘Het is onbestaanbaar en inhumaan dat ongedocumenteerden in Utrecht geen brood, bad en bed hebben’. De initiatiefnemers vinden dat de opvang sober moet zijn en aanvullend op bestaande voorzieningen.

De opvang vond plaats gedurende het gehele verslagjaar. De opvang wijzigde in 2015 van een opvang onder protest in een reguliere opvang. Dit was een bewust besluit dat mede het gevolg was van de beleidsontwikkelingen bij gemeente en Rijk. Na de discussie in de Tweede Kamer over Brood, Bad en Bed (BBB) werd de opvang, die sinds mei 2014 door gemeente werd gefinancierd, indirect een Rijksaangelegenheid.

Bij de start in 2013 kreeg De Toevlucht gedurende een half jaar steun vanuit de PKN en vanuit de lokale Diaconie en Charitas. Dat maakte de start van onze onafhankelijke stichting onder protest mogelijk. Na de overname van de financiering van de nachtopvang door de burgerlijke overheid zijn vanzelfsprekend de contacten met de kerkelijke organisaties gebleven.

Naast de financiën zijn er twee andere componenten onmisbaar voor het goed laten verlopen van de nachtopvang. In de eerste plaats de vele vrijwilligers, die zich belangeloos inzetten voor de gasten van de opvang. Vele van onze vrijwilligers doen hun werk in de opvang geïnspireerd door hun geloof. Daarnaast kan een opvang alleen bestaan als er huisvesting is. De huisvesting werd in het verslagjaar gratis ter beschikking gesteld door het Leger des Heils. Dit wordt zeer gewaardeerd.

HET BESTUUR

In 2015 bestond het bestuur uit de volgende personen:

Voorzitter	Rutger Oolbekink
Secretaris	Jan de Kruijf
Penningmeester	Bert Belle
Leden	Marieke Witzier (<i>tot 09-2015</i>) Wim Bos Frank Vader

RAAD VAN ADVIES

Marieke Witzier (*vanaf 09-2015*) en
Marieke Sillevs Smitt

COÖRDINATOR NACHTOPVANG

Ageeth Weelink

GASTENCONTACTPERSOON

Renée Brouwer (*tot 01-02-2015*)
Jurjen de Paauw (*van 01-02-2015 tot 01-12-2015*)
Hans-Peter Nijman (*van 01-12-2015 tot heden*)

GEESTELIJKE VERZORGING

Marieke Sillevs Smitt
Dominee Sillevs Smitt was beschikbaar voor de geestelijke verzorging. Zij is door de Diaconie van de Protestantse Gemeente Utrecht aangesteld voor vluchtelingen zaken.

ORGANISATIE

BETAALDE COÖRDINATOR

De dagelijkse leiding van de nachtopvang was in handen van een betaalde coördinator (0,5 fte). Zij roostert voor de begeleiding vrijwilligers (zogenoemde nachtwachten) in en zorgt ervoor dat de randvoorwaarden, die nodig zijn voor een goede opvang, geregeld worden.

Het gaat daarbij o.a om zaken als beddengoed, inkoop van brood e.d. en de ICT. Daarnaast is zij het eerste aanspreekpunt voor de vrijwilligers. Voor de gasten was de gastcontactpersoon regelmatig aanwezig.

DRAAIBOEK

Om de nachtopvang goed te laten functioneren was er een draaiboek. In het draaiboek zijn de taken en plichten van de gasten en vrijwilligers beschreven. Belangrijke onderdelen van het draaiboek zijn brandveiligheid en sancties bij wangedrag van de gasten.

‘Het draaiboek is een leidraad voor het werk van de nachtwachten. Door het te lezen wordt duidelijk wat gedaan moet worden.’

Gasten worden toegelaten als zij beschikken over een voucher. Deze voucher werd, na een intake-gesprek, door STIL afgegeven. Als na het gesprek met STIL voldoende duidelijk was dat het om een ongedocumenteerde man van buiten de EU ging, werd de voucher afgegeven.

Gasten met ernstige medische of psychische problemen kregen geen voucher. Incidenteel werd een voucher afgegeven door Vluchtelingenwerk en het ex-AMA team.

WERKWIJZE

De ingeroosterde nachtwachten zorgden ervoor dat de gasten opgevangen werden in een sfeer van rust en warmte.

Ook verstrekten zij brood en drinken. Nieuwe nachtwachten werden pas na een korte introductietijd ingeroosterd.

De gasten waren vanaf 20.00 uur welkom en moesten 's morgens voor 8.00 uur weer vertrekken. In het najaar van het verslagjaar werd op zondagmorgen de vertrektijd bepaald op 11.00 uur. De mogelijkheid om op zondag tot 11.00 uur in de nachtopvang te kunnen blijven, wordt door de gasten zeer gewaardeerd. Ze uiten hun waardering door extra schoon te maken.

‘Heerlijk om op zondagmorgen langer te kunnen slapen. Iedereen is ontspannen en fluitend in de weer: douchen, aankleden, ontbijten, opruimen en schoonmaken.’

De nachtopvang beschikte over 24 bedden die verdeeld waren over zeven kamers. Ook waren er douches voor de gasten. De nachtwachten hadden een eigen kamer om te slapen en de noodzakelijke administratie te verzorgen. Na iedere nacht werd er een kort verslag gemaakt over het opvangen van de gasten.

In het verslagjaar sliepen er 98 unieke personen in de nachtopvang. 75% van hen sliep in 2015 voor het eerst bij De Toevlucht. 60% van de gasten heeft minder dan drie maanden gebruik gemaakt van de nachtopvang. Er was dus sprake van een behoorlijke doorstroom. Zij stroomden door naar een andere locatie of enkele keerden terug naar hun vaderland. Gemiddeld sliepen er 20 gasten per nacht. Er was dus steeds plaats genoeg.

De opvang verliep vrijwel zonder incidenten. Twee gasten werden na enkele waarschuwingen definitief geschorst.

BESTUUR

Het bestuur vergaderde vrijwel iedere maand. Deze vergaderingen werden naar behoefte bijgewoond door de coördinator, de gastcontactpersoon en de Raad van Advies. Daarnaast was er regelmatig werkoverleg over de dagelijkse gang van zaken. De contacten met de vrijwilligers ging per mail en een aantal overleggen.

Het bestuur heeft aangegeven dat zij naast 'Bed, Bad en Brood' ook begeleiding van de gasten belangrijk vindt. Deze begeleiding vond vooral buiten de nachtopvang plaats. In de praktijk werd de begeleiding in de meeste gevallen door VluchtelingenWerk, STIL en het ex-AMA team gegeven. Daarnaast wordt de dagopvang bij Villa Vrede en in het UBUNTU-huis toegejuicht.

Coördinator, gastencontactpersoon en twee bestuursleden hadden regelmatig overleg over dagelijkse gang van zaken.

Het bestuur besloot om de opvang per 1 juli 2015 een definitief karakter te geven.

BHV

Voor de BHV werd gebruik gemaakt van de in het gebouw van de nachtopvang aanwezige medewerker van het Leger des Heils. Bij calamiteiten kon een beroep gedaan worden op de beveiligers van het Leger des Heils.

BELEIDSONTWIKKELINGEN GEMEENTE UTRECHT

Na de demonstratie in mei 2014 is de gemeente de nachtopvang voor ongedocumenteerde mannen gaan financieren. Eind 2014 ging het Rijk over tot betaling voor Brood, Bad en Bed.

Tevens had het Rijk het idee om de opvang van ongedocumenteerden te centraliseren. Gedacht werd aan een opvang in de vier grote steden en op een centrale plek in het land. Dit plan is tot nu toe niet in uitvoering genomen.

Utrecht heeft, evenals andere steden, laten weten niet aan zo'n opvang te willen meewerken.

De gemeente Utrecht vindt dat opvang van ongedocumenteerden onder begeleiding plaatsvinden moet. Begeleiding is hierbij de vierde 'B' (BBB/B).

Het doel van die begeleiding is om na te gaan hoe de toekomst van de ongedocumenteerde er uit zou moeten zien:

- ▶ terugkeer
- ▶ een verblijfsvergunning
- ▶ opvang op een specifieke plek.
(*Seguro, De Weerdsingel e.d.*)

De gemeente gaf ook aan dat zij een bindingscommissie wilde laten adviseren over het al dan niet opvangen van ongedocumenteerden.

De Toevlucht heeft aangegeven dat zij het uitzonderen van mensen voor nachtopvang niet juist vindt.

KRIS

Een belangrijk onderdeel van het gemeentebestuur was het registreren

van de gasten van De Toevlucht in het zogenoemde KRIS-registratiesysteem.

Toevlucht heeft deze registratie toegezegd onder de voorwaarde dat de informatie door de gemeente vertrouwelijk zal worden gebruikt en niet aan derden ter beschikking zal worden gesteld.

OVERLEG EN SAMENWERKING MET ANDERE ORGANISATIES

Hulpverlenersoverleg (HO)

Vanaf de start van de opvang in 2013 heeft de coördinator van de De Toevlucht deel uit gemaakt van het Hulpverlenersoverleg (HO). In dit overleg participeren hulpverleners van o.a. STIL, Seguro, De Weerdsingel, Villa Vrede, het AZC, Huize Agnes, het ex-AMA team, St. Dienstverlening Buitenlanders, Villa Vrede, etc. In dit overleg werden ervaringen uitgewisseld en bekeken hoe we elkaar konden bijstaan en versterken.

Naast het HO kwam er in 2015 een bestuurlijk overleg op gang van de organisaties die met elkaar spreken in het HO. Het doel was om gemeente Utrecht een voorstel te doen over de wijze waarop ongedocumenteerden geholpen konden worden. Het ging daarbij om aan te geven hoe de keten van hulpverlenende organisaties het beste kon worden ingezet.

Daarbij werd aan de volgende invulling van de keten gedacht:

- Basisopvang BBB/B: De Toevlucht voor iedereen (behalve vrouwen en 'lastige' klanten). Bij deze opvang werd een begeleidingstraject belangrijk geacht
- Doorstroomvoorziening: Weerdsingel (heeft ambitie om uit te breiden met dagopvang/ dagbesteding), tevens eerste opvang voor vrouwen en voor degenen die al actief in een traject zijn.
- 24-uursopvang: Seguro/Fanga Muso/Huize Agnes/Stichting Noodopvang: van hieruit werken aan duurzame huisvesting.

De Veldtafel

Parallel aan het bestuurlijk overleg sloot De Toevlucht aan bij de 'veldtafel' van de gemeente. Deze tafel had als taak de door- en uitstroom van de opvangorganisaties te bewaken. Zorgpunt daarbij was: 'Overblijvers moeten niet uit de boot vallen'.

'Het is goed om met andere organisaties om de tafel te zitten en samen te kijken wat een goede plaats is voor onze gasten.'

Samenwerking met STIL

Met STIL was er regelmatig overleg over het verstrekken van de vouchers. STIL hield bij het afgeven van een voucher waar mogelijk rekening met de wensen van de Bindingscommissie. Enkele ongedocumenteerden kregen daardoor geen voucher voor De Toevlucht. Desondanks bleef opvang in De Toevlucht ook voor deze gasten mogelijk.

Samenwerking met het Leger des Heils

Met het Leger des Heils werden afspraken over onze samenwerking gemaakt. Dit was, gelet op de inwoning van de nachtopvang in een vestiging van het Leger des Heils, logisch. Het samenwerkingscontract zal in 2016 getekend worden.

COMMUNICATIE

POLITIEK

In het begin van het jaar was er overleg met mevr. Dibi (PvdA), een lid van de lokale VVD en een afvaardiging van D66 (o.a. Paternotte) uit Amsterdam. In het najaar spraken we samen met het Leger des Heils met burgemeester Van Zaanen.

POLITIE

We voerden overleg met het wijkbureau en de wijkagent. Belangrijk daarbij was de veiligheid van onze gasten en de kansen op geweld.

VILLA VREDE

We hadden overleg met hen over onze gasten en over de vraag om onze gasten op te vangen in een 24-uurs opvang. De argumenten, die we wisselden, hadden vaak ook een keerzijde. Opvang gedurende 24 uur geeft meer rust voor de gasten, maar kan ook leiden tot inertie. Het bewegen van een nachtopvang naar de dagopvang is goed omdat bewegen goed is voor lijf en leden.

KERKEN

We gaven voorlichting in de Tuindorpkerk, de Johannes-centrumgemeente, de Nieuwe Kerk en bij de USRK.

STUDENTEN

Verschillende malen stonden we studenten te woord bij het realiseren van een werkstuk over vluchtelingen in het kader van hun opleiding.

WEBSITE

Onze website is belangrijk als informatiebron voor velen. Corinne de Vries nam in het verslagjaar de zorg voor de website over van Willemijn de Jong. Aan het eind van 2015 konden we op onze site melden dat De Toevlucht een ANBI-status had gekregen. Daardoor kunnen mensen die ons geld geven dit aftrekken van de belasting.

BUURTBEWONERS

Contacten met buurtbewoners verliepen via het Leger des Heils.

PERS

Contacten met de pers waren intensief nadat de ongedocumenteerden in Amsterdam de vluchtgarage moesten verlaten, maar ook door de discussie in het kabinet over BBB. Er waren twee interviews voor de NPO op radio 1 en er was een artikel in Trouw. Een kort gewenst shot voor RTV Utrecht konden we helaas niet invullen. Een deel van een uitzending van het programma 'Geloof, Hoop en Liefde' van de EO werd geweid aan onze opvang. Ook BNR besteedde aandacht aan De Toevlucht.

BIJEENKOMSTEN

In het verslagjaar hadden we regelmatig bijeenkomsten met onze gasten en de nachtwachten samen. Tijdens die bijeenkomsten werd samen gegeten. Ook begeleidden we een aantal van onze gasten samen met STIL naar de Paasmaaltijd in de Winkel van Sinkel. Ook werden we samen met onze gasten uitgenodigd voor een maaltijd in de vastentijd in de Tuindorpkerk.

*De opvang voor ongedocumenteerde mannen
is nog steeds zinvol.*

*De opvang van deze groep mensen is de laatste
maanden overschaduwd door de discussies
over de grote instroom van vluchtelingen uit
het Midden-Oosten.*

*Bestuur en vrijwilligers kijken met dankbaarheid
terug op het afgelopen jaar en waarderen het
overleg met de vele instanties zeer.*

Utrecht, mei 2016